DE BAND

TWEEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT VOOR OVERMAAS.
- - - - - - - - - - - - - - - - - - -

Uitgave : Ereleraar Dr J.Langohr & Z.E.H.Dr H.Veltmans Comité,
Steenweg op Ninove,152, Halle - Brabant.

Postcheckrekeningen: Brussel 5202.51 - Den Haag 1455.32

Abonnement : 100 Fr per jaar.
Per nummer : 20 Fr. Nr2 - Maart/April 1957.

HOE WERD " DE BAND " ONTHAALD ?

De h.AMTER, algemeen sekretaris van het Davidsfonds, schrijft ons :

" Vanzelfsprekend heb ik met belangstelling, zelfs met zeer grote belangstelling kennisgenomen van het eerste nummer van het tweemaandelijks tijdschrift van het Langohr-Veltmans Comité, " De Band ", en met niet minder belangstelling zie ik de volgende nummers tegemoet. Hiermee verricht U waarlijk kulturcel opbouwend werk van eerste gehalte en ik wens er U van harte, naast proficiat, én de verdiende bijval én,vnl.,vruchtbaar rezultaat mee.

" Ik begrijp óp het eerste nummer af, dat U " De Band " niet als een polemizerend, wel als een vormend en tevens ontspannend tijdschrift opvat.....

" Als ik de Overmazer noem, heb ik niet alleen de man van Dietser tale op het oog, maar ook de Frans- en ook de Duits-sprekende. En dat waardeer ik dan andermaal in uw opzet: dat U " De Band " eveneens bestemt voor deze anders-talige broeders. Door hun spraak zijn zij meer dan de anderen blootgesteld aan het gevaar voor vervreemding van het eigen wezen, maar door ook hen aan te sprekend, kan met " De Band " dit gevaar grotelijks bezworen worden: zij zijn voorzeker niet minder gevoelig voor de Overmaasse schoonheden die hun ziel en gemoed hebben gevormd, dan welk ander Overmazer ook.

" Ik zou nog meer kunnen schrijven over dit nieuwe werk ... en wijzen op het gezonde standpunt dat u ermee hebt ingenomen, over " de band " die U er mee legt tussen de Vlamingen van ginds en van hier en dg. Maar alleen wil ik nog onderlijnen dat, naast het werk van Prof.Dr Langohr, " Van gen Weech bes a ge Graaf " waarvan U de uitgaaf bezorgd hebt, en naast het boek dat U over Pastoor Veltmans zg. aan 't schrijven bent, " De Band " een derde hulde-zuil is die U ter nagedachtenis van deze beide grote

Overmazers opricht; en om dan met nogmaals een wens te sluiten: mochten alle Overmazers er zich als één man rond verenigen tot een weliswaar kleine, maar hoogst waardevolle groep trouwe zonen van het Vlaamse land."

De h.Joz.VAN OVERSTRAETEN, voorzitter van de Vlaamse Toeristenbond en sekretaris van de Vlaamse Automobilistenbond, schrijft ons :

" Ik heb inderdaad met bijzondere belangstelling het eerste nummer van " De Band " gelezen en wens hem lang leven en grote bijval too in Vlaanderen, maar toch speciaal in Overmaas ; daarenboven een steeds fraaier verzorging en groter verscheidenheid van degelijk behandelde onderwerpen."

De h. W. PLOUVIER, economisch adviseur van het Vlaams Economisch Verbond, schrijft ons :

" Wij zullen niet nalaten in een der eerstvolgende nummers van ons tijdschrift, een korte beoordeling te doen verschijnen over nummer 1 van " De Band ", het nieuw tweemaandelijks tijdschrift waarvan U het initiatief hebt genomen en waarvoor wij U oprecht feliciteren."

De h.Lode VAN KERKHOVEN, propaganda-leider van het Werk van de Jaarlijkse Bedevaarten naar de Graven van de IJzer, schrijft ons :

" Met veel aandacht heb ik alle stukken doorgemaakt en las o.a. dat reeds voor de jongste oorlog de werkers van Overmaas zich daadwerkelijk bezighielden met de IJzerbedevaart.
" Van 1933 af werden er dus speciale treinen ingelegd en met steeds groter sukses. Het kon dan ook geen verwondering wekken wanneer het Overmaasmensen waren die, enkele jaren geleden, aandrongen op terug extra-treinen naar de Bedevaart te organizeren. En het kan dus evenmin verbazen dat onder impuls van diezelfde mensen het Landelijk Reiscomité werd gesticht, dat nu ieder jaar tientallen extra-treinen organizeert om duizenden IJzerbedevaarders uit gans Vlaanderen naar de IJzervlakte te brengen."

NEUE NACHRICHTEN, dagblad, Eupen, schrijft 29/I/37.

" Wir begrüssen die Initiative des Langohr-Veltmans Komitées und wünschen der Vereinigung viel Erfolg in ihrem Bemühen, durch das versönliche Wort die Anwohner von Weser und Geul, Voer und Berwinne zur Besinnung auf ihre Eigenwerte anzuregen. Hoffen wir auch, dass es diesen, ob sie sich nun zur hochdeutschen oder niederländischen Sprache bekennen, gelingen möge, zu einer ebenso fruchtbaren wie dauerhaften Zusammenarbeit zu kommen. Die besten Voraussetzungen dazu sind ja gegeben: die gemeinsame fränkische Herkunft und die gemeinsame limburgische Mundart."

=-=-=-=-=-=-=-=-=-=-=-=-=-=-=

I 9 M A A R T .

- - - - - - - - - - - - -

Sint-Jozef, bruigom van de Moeder Gods
en voedstervader van Gods zoon,
U, nederigste aller patriarken ,
de grootste echter voor Gods troon;

Waar begenadigden uit Davids Huis
stortten in ontucht, broedernijd
en afgodsdienst, noemt U de Heilige Schrift
rechtvaardig bij uitnemendheid.

Aartsvaders snakten eeuwen naar de Heiland,
hun daden waren een symbool
van Zijne levensloop. Profeten aanschouwden
Zijn komst als in een aureool.

U echter droeg Hem in uw eigen armen,
U redd' Hem van het moordgebod
des konings, U was hij gehoorzaam, U
ontsliep in d'armen van uw God.

Uw naam beteekent " aangroei " : de genade
U overvloedig toegezeid,
viel, bij het worden van de nieuwe tijden
ten deel aan gans de Kristenheid.

Uw Jesus wordt nu dagelijks herboren,
wij gaan tot Hem in vreugd en smart,
en wat zelfs U niet eenmaal werd beschoren,
daalt neer in 't diepste van ons hart.

I9/3/I945. J.v.V.

- - - - - - - - - - - -

S I N T - P I E T E R S V O E R E N .

D E K E R K .

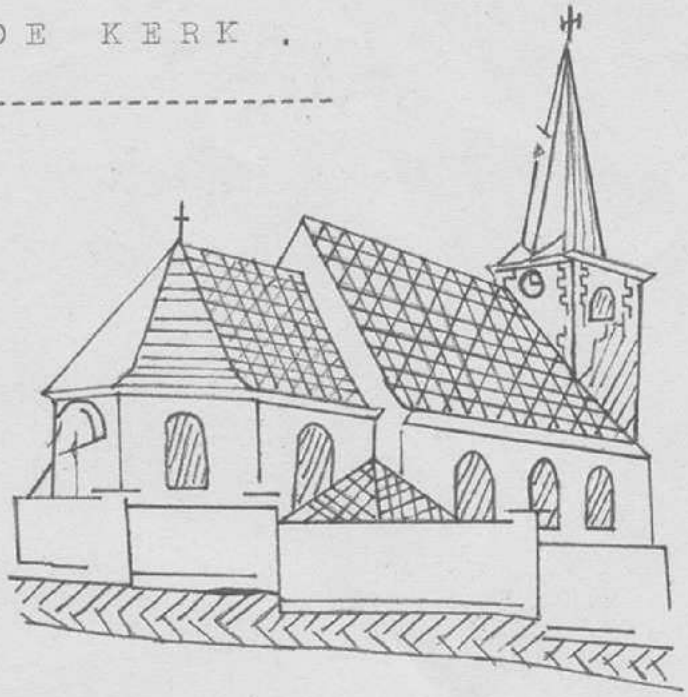

Op de pastorij te St-Pieters Voeren wordt een oud in leer gebonden register bewaard, dat begonnen werd in I650 door E.H. Johannes Rigals, toentertijd pastoor, of beter vicarius perpetuus, aldaar.

Dit register bevat hoofdzakelijk aanduidingen over de renten aan de pastorij verschuldigd, en hun jaarlijkse afbetalingen. Achteraan echter tekende pastoor Rigals enkele markante feiten op uit de jaren I650-I660. Daar vernemen we de bouwgeschiedenis van de kerk van St-Pieter, zoals deze daar nu staat.

Deze kerk is helemaal gebouwd uit de giften van een van de kommandeurs van St-Pieters Voeren, Willem Quaedt van Beeck, " Duytsch Ordens Ridder ". Deze was kommandeur alhier van I63I tot I66I. Hij zette ook de heropbouw van de kommanderie voort. De nieuwe kerk zou gebouwd zijn met afval van het oud kasteel. De opbouw gebeurde in driemaal : in I652 het koor, in I660 het schip, in I66I de toren; dus praktisch op tien jaar tijd.

o o o o

In I652 werd het natuurstenen KOOR " a fundamentis " heropgebouwd, " soo van buiten als van binnen volmaeckt". Dit koor staat blijkbaar op de plaats van het voorgaande, waarvan de zoldering in I6I3 dringend herstel behoefde. (Visit. Archidiaconales)

Het werd afgesloten - zoals toen gebruikelijk - van het schip van de kerk door een of ander hekken (in de tekst staat " gereijnissel ") zodat de gelovigen niet veel zagen van wat aan het altaar gebeurde.

Het koor meet ongeveer 8 m.in de diepte en 6,60 m.in de breedte. Het beslaat een kort priesterkoor en is afgesloten op drie zijden van een achthoek. Er zijn drie rondboogvensters met arduinen omranding in aangebracht (twee aan de evengeliekant, één aan de epistelkant. De kommandeur deed dit koor ook " paveijen " en liet eronder een grafkelder aanleggen voor zichzelf en zijn opvolgers.

Van deze grafkelder is dan ook de mooie GRAFSTEEN afkomstig die nu buiten tegen het koor ingemetst is. Deze grafsteen werd nog gemaakt tijdens het leven van kommandeur Quaedt - zie de tekst !- en de overlijdensdatum is duidelijk later " ingevuld ": hij is andere, zwaardere letter. Waarschijnlijk is ook deze grafsteen vervaardigd in I652, samen met de grafkelder. Argument hiervoor is dat in de tekst op de steen alléén sprake is van de bouw van een nieuw koor, terwijl de kommandeur enkele jaren later toch ook het schip liet heropbouwen.

Een korte beschrijving van deze grafsteen. Het is een rechthoekige plaat in mooie lichtgrijze kalksteen,ongev.I,80 m. hoog,1,20 m.breed. Binnen een eenvoudige boord zijn de bovenste twee derden ingenomen door het in goed reliëf uitgevoerde wapen van de kommandeur; het onderste derde draagt de tekst. Het wapen van de kommandeur : op het kruis van de Duitse orde een ovaal, waarbinnen: een schild met twee afwisselend dubbel gekanteelde balken; helm met medaillon (ordekruis) en kroon van drie fleurons; helmteken: een uitkomende veer tussen een vlucht; dekkleden. De vier hoeken tussen ordekruis en boord van de steen zijn gevuld met telkens een sterk gestileerd blad.

De tekstkartouche is omzoomd met blad- en bloemmotieven. Ingegrift deze tekst :

MONUMENTU.HOC.Rdus.AC.GEN.
D.GUILLELM' QUAEDT.DE.BEECK
ORD: TEUT.COMENDATOR.IN.S.
PETRI.FORO.VIVENS.SIBI.POSUIT.
CHORUM.HUNC.CUM.ALTARI.DEO
PIETATIS.ERGO.NOVV.EREXIT.ET
DECORAVIT. OBYT 29.IAN: J66I

vertaald : Dit gedenkteken plaatste zich, tijdens zijn leven, de hoogwaardige en genadige heer Willem Quaedt van Beeck, kommandeur in de Teutonische orde te St-Pieters Veeren. Hij herbouwde en versierde met godsvrucht dit koor met zijn altaar. Hij overleed op 29 Januari I66I.

Over dit altaar, dat tans nog bestaat,en dat eveneens het wapen Quaedt draagt, zullen we het een andere keer in deze rubriek hebben.

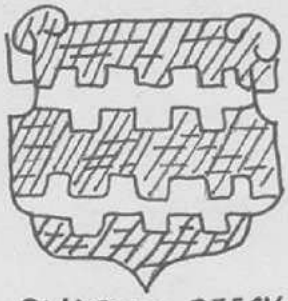

QUAEDT v, BEECK.

Acht jaar na het koor en het altaar kwam er het nieuwe SCHIP VAN DE KERK (I660), weer dóór de vrijgevigheid van de kommandeur. Het werd nieuw gebouwd, eveneens " a fundamentis". De tekst meldt : " met daeck en alles zoo paveijsels als bancken".

Dit eenbeukig schip (binnenwerks ongev.8,70 m.op I3,30 m.) is eveneens opgetrokken uit natuursteen. Op een paar plaatsen zijn kleine fragmenten van 'n steen met opschrift (mogelijk grafsteen) gebruikt in het metselwerk. Eén stuk draagt ingegrift enkele gotische lètters. Aan weerszijden drie vensters met arduinen omraming, rondbogig. Toegang tot de kerk van uit de toren. Bepleisterd houten tongewerlf.

Toen ridder Quaedt in Januari I66I overleed stond er dus een nieuwe kerk met misschien nog een oude toren. De kommandeur had echter voorzien in de bouw van een TOREN, en nog in 't zelfde jaar (I66I) werd die " uijt sijn naelatenschap " opgetrokken " met alle sijne toebehoirten gelijck hij daer staende is". Deze bouwdatum wordt bevestigd door het jaartal op de sluitsteen van de ingangsdeur tot toren en kerk.

De toren is gebouwd op een te naastebij vierkant plan van 3,50 (noord-zuid) op 3,75 m.met ongeveer één meter muurdikte.Het onderste gedeelte, tot de hoogte van de vloer van de uurwerkkamer, is in natuursteen. Het overige van het I4,50 m. hoge metselwerk is in baksteen met arduinen hoekstenen. Het gelijkvloers dient als ingangshal tot de kerk. Deze hal heeft aan N.en Z.zijde een deur. Beide met arduinen omraming, rondbogig. Aan de noordzijde zijn een paar gotische deurstijlen erin verwerkt.In de sluitsteen van de zuidelijke toegang is het jaartal I66I ingegrift. Oude beslagen deuren.Het torengelijkvloers is overwelfd (kruisgewelf), en boven dit gewelf is er weer een stenen vloer. Hogerop, in het bakstenen gedeelte zijn er enkel in noord- en zuidmuur 'n paar lichtspleten die de kamer met het uurwerk schaars verlichten.Nog hogerop is dan de klokkenkamer met twee galmgaten en ongeveer dezelfde vorm als deuren en vensters van heel de kerk, één aan de noord- en één aan de zuidzijde. De westermuur - slagzij ! - vertoont geen enkele opening. De torenspits is achtvlakkig, met leien bedekt, kruis in top. Buiten aan de toren hangt een klokje.

° ° ° ° °

In 1661 was de kerk dus af. In 1665, op 18 october, werd ze dan ook gewijd door Z.E.H. J.A.Blavier, suffragant van het bisdom Luik. Het kerkwijdingsfeest - kerkmis - kermis - valt op de zondag na St-Michiel (29 September), dus praktisch op de eerste zondag van oktober (sinds enkele jaren verplaatst).

° ° ° °

Raken we even een probleem aan zonder dat we er een oplossing aan kunnen geven : Quaedt " schonk " volgens pastoor Rigals, de kerk. Nu is de vraag: wie was eigenlijk"verplicht" tot onderhoud en heropbouw er van ? Normaal had de tiendheer hiervoor in te staan. Tiendheer van St-Pieters was het kapittel van St-Martens Voeren. Dit was echter alléén gehouden tot het onderhoud van het schip van de kerk van St-Maarten. Het scheen geen verplichtingen van deze aard te hebben in de haar ondergeschikte kapellen (kerken) van St-Pieter, St-Jansraad en Slenaken (volgens de 17° en 18° eeuwse registers van dit kapittel.)

Dr J.Nysson.

St-Martens Voeren,17 Jan.1957.

<u>Bijlage</u> : de tekst van pastoor Rigals.

f° 161 v° : Anno 1652 is alhier de purâ liberalitate ad majorem gloriam Dei sine ulla obligatione door den hooghw.weledelgeb.heer h.Willem Quaedt van Beeck Duytsch Ordens Ridder und Commandeur tot St.peeters vouren &: opgebouwen teenemael a fundamentis eenen nieuwen Choor soo van buiten als van binnen volmaeckt. Item den selven afgesloeten a navi ecclesie met een gerijnissel. Item ter aerden doen paveijen en(de) daer onder gemaeckt eenen kelder voer sijne begraeffenisse, als oock voor sijne successive h.h. confratres &: .....

f°162 v° : Anno 1660 is ex liberalitate vanden voors. hooghw. H. Willem Quaedt opgebouwen a fundamentis het geheel schippe onser kercken met daeck en alles soo paveijsele als bancken.

Anno 1661 is naer doodt des Voors. hooghw.H.Quaedt uijt sijne naergelaeten middelen opgebouwen den thooren met alle sijne toebehoirten gelijck hij daer staende is met consent en hulp van sijnen genaden des H. Landt Commandeurs H. Edmundus Godefridus von Bochholtz.

Anno 1665 18 octobris sunt chorus, navis ecclesiae cum annexis et altare SS. Nicolai et Francisci consecrata a Rdissimo Dño Jôe Antonio Blavier Suffraganeo Leodiên , estq. anniversarius dedicationis dies translatus in Dominicam festum S: Michaëlis immediate sequentem.

=-=-=-=-=-=-=-=-=-=-=-=

ERELERAAR DR J. LANGOHR
& Z.E.H. DR H. VELTMANS COMITE

(LANGOHR - VELTMANS COMITÉ)

POSTREKENING : BRUSSEL 5202.51
DEN HAAG 145532

HALLE, de 1 Maart 1957.
152, STEENWEG OP NINOVE

OPROEP TOT ONZE VOLKSDICHTERS.
- - - - - - - - - - - - -
PRIJSVRAAG.
- - - - - - - - -

Het Langohr-Veltmans Comité schrijft volgende prijskamp uit :

VOORWERP : Gedicht in de volkstaal van Overmaas.
(Voerstreek, Platdietse streek, streek van Eupen)
Minstens drie, maximum vijf strofen, plus refrein.
Met rijmen en op versmaat.
Moet passend zijn om getoonzet te worden.
Mag totnogtoe niet gepubliceerd zijn.

ONDERWERP : Naar keuze, bvb. liefde, gezin, streek, taal, godsdienst, enz.
Mag in geen geval kwetsend zijn voor de goede zeden.

SPELLING : vrij.

WIE MAG MEDEDINGEN ?
Ieder geboren Overmazer.
Ieder persoon sedert minstens tien jaren in Overmaas verblijvend of er geduronde minstens tien jaren verbleven hebbende.
Gedichten van overleden personen mogen door de wettelijke erfgenamen ingezonden worden.

DATUM VAN INZENDING : ten laatste op 1 Juni 1957.

WIJZE VAN INZENDING :
Onder gesloten omslag aan het Langohr-Veltmans Comité, Steenweg op Ninove, 152, Halle - Brabant.
Bij het gedicht dient gevoegd : naam, voornaam, adres van de schrijver-inzender,
met aanduiding van het gekozen pseudoniem in geval hij naamloos wenst te blijven.
Naamloos ingezonden stukken kunnen voor geen prijs in aanmerking komen.

PRIJZEN : 1°Prijs : 500 Fr in specie.
2° " : luxe uitgave " Va gen Weech bes a ge Graaf".
3° " : gewone uitgave idem.
Verschillende waardevolle boeken, geschonken door de belangrijkste uitgevers van het land.
Ieder deelnemer ontvangt een gratis jaarabonnement op " DE BAND ". Waarde 100 Fr.

J U R Y : De ingezonden stukken zullen beoordeeld worden door het dagelijks bestuur van het Langohr-Veltmans Comité, hierin bijgestaan door een bevoegd persoon uit de Voerstreek, één uit de Platdietse streek en één uit Eupen.
De heer Willem De Meyer zal speciaal de geschiktheid tot het toonzetten beoordelen.

Het dagelijks bestuur van het Langohr-Veltmans Comité kan aan deze voorwaarden de wijzigingen toebrengen die het noodzakelijk acht.

Alle ingezonden stukken, ook de niet bekroonde, worden volledig eigendom van het Langohr-Veltmans Comité, dat o.m. het recht zal bezitten :
de teksten te publiceren,
noodzakelijke verbeteringen aan te brengen,
in passende spelling om te zetten,
het aan te bieden aan toondichters naar zijn keuze,
het op plaat of band te laten brengen,
het uitzenden op feestelijkheden, door de radio ,
enz. enz.

=-=-=-=-=-=-=-=-=

N.B. Van zodra de plaatsruimte het ons toelaat, zullen wij de publikatie beginnen van een verzameling " plattütsche Rime " (platdietse rijmen) door wijlen Ereleraar Dr J. Langohr samengesteld ten gerieve van onze dichters.

WIE SENT PIETER
E PROCäS HAUW MET DER DüFEL !

- - - - - - - - - -

Sent Pieter ging, än dehte esö jiekker Johr,
Ens kikke of ig'n Hemmel alles in Order wor.

Op eemohl siete der Düfel sech verstäeke.
Du siete dat dä wor an'e Mur aftebräeke.

" Halt!" säht Sent Pieter, dat kann niet guhn,
Do deste gätt dat döschte gar niet duhn.

Där hat hij nekz aftebräeke noch te krohme,
Süss sott där Düfele mech noch ig'n Hemmel kohme."

" Hä !,säht der Düfel, indämm'e sech senn Gaffel kräg,
" Dülle Sent Pieter,.... gank dow dinge Wäg."

Sent Pieter wätt fälsch än geht sech a Gott beklage,
Dat die Düfele,... die verdammde Schnage,

Ohne te vroge än ohne sech an Uhme te stüre,
Ne grute Mur an't aftebräeke wure.

Osse Härregott hauw sech e Moment öfferlaat
Än säht," Sent Pieter, krig dech ne Avekaat,

Än se dann räeter age Gerecht verklaat.
Do krije se noch ens et Reglement gesaat."

Da lier-v är die Düfele wat ut Rand än Band
Gätt te duhn wu se gar geen Räet för hant."

Sent Pieter ging än suet der ganze Hemmel noh,
Mä,.... Avekate,... wore geng doh.

Du ginge wierr no osse Härregott trök
Än saht " met os Prozäs.. hant vär gee Glök,

Bän bang dat vär dat verspäele gönt
Weil de Avekate allemohl bij der Düfel s'önd."

Leo Teller.

- - - - - -

WENN'T JöNGSKE UTSöEKE KAN !

- - - - - - - -

De Mama wor, wie alt dekz bestadde Frowe,
In Erwartung der Denge die kohme sowe.

Du saht se an't Jöngske,e Johr of fof oht,
" Vär hant dech e klee Spählkammerötche bestoht.

Now sag mech, wuran hasstet meeste Spass,
Is'et e Jöngske of e Märcke wasstet lievste hass ?"

... Drop säht et Jöngske, wenn ech utsüke kan,
Da wohl ech et lievste e fin kleen... Ässeltche han...

Leo Teller.

(beide stukken in originele spelling van de schrijver)

Z.E.H. THEODOOR JANSSEN.

In het Vlaamse land werd vroeger, meer dan nu, over Vlaamse Koppen gesproken en geschreven. Ook in Overmaas hadden wij " onze koppen ". Wij zullen hen in ons blad de ene na de andere op het voetstuk brengen. De Voerstreek telde zes parochies en in ieder van deze parochies was er een kop, in de persoon van de oude pastoor. In St-Martens Voeren pastoor Veltmans, de waardige opvolger van de eeuwenoude kapittelheren, in Teuven pastoor Leysen, in Remersdaal pastoor Janssen, om maar alleen over de overledenen te spreken.

Het was in 1936 dat ik op extra bezoek kwam op de stille, rustige pastorij te Remersdaal. Mijnheer pastoor had mij beloofd, het had moeite gekost, enkele van zijn gedichten voor te lezen.

In zijn gezellige werkkamer installeerden wij ons. Mijnheer pastoor haalde een zeer oude fles rode wijn naar boven en vulde de glazen,zoals alleen een fijnproever dat kan, met het fonkelende vocht.

Dan haalde hij de dikke schrijfboeken te voorschijn, waarin zijn gedichten opgeschreven stonden. En terwijl wij nu en dan slurpten aan het heerlijke vocht, las hij voor. De stilte van de kamer, de kalme stem van de lezer, zijn schalkse glimlach nu en dan, gaven aan de gedichten, aan God gewijd, aan de H.Maagd Maria, aan het zieleleed van deze eenvoudige priester van den lande, aan de natuur zoals ze rondom zijn pastorij, in de weiden en bossen van Remersdaal, jaarin jaaruit, ontwaakte, bloeide en stierf, de fonkeling van de wijn in de bekers.

Nadien stuurde pastoor Janssen mij enkele bladzijden, waarop hij, in keurig schoonschrift, deze gedichten en puntdichten (in het puntdicht stelde hij veel genoegen !) had overgeschreven die mij het best bevielen. Hij voegde er de bemerking bij : " Ik denk dat dit voldoende zal zijn. Ik verbied U mijn naam daaronder te zetten. Neen ik wil niet !"

Ik beken ootmoedig dat ik sedertdien een paar malen dit strenge verbod overschreden heb, laatst nog in " Va gen Weech bes a ge Graaf ". Mijnheer pastoor heeft me dat trouwens nooit euvel genomen.

Hij was er zich wel van bewust dat zijn werk gebreken vertoonde. Hij schreef mij :

Ik geef U hier
naar mijn manier
nog veel meer kaf dan koren.
Wie ziften gaat
en 't kaf versmaadt
zou maar mijn werk verstoren.

Doch hij schreef veel gedichten, eenvoudig, in soms wat onbeholpen stijl, doch waarin de vreugde en het leed van een rijk hart opborrelt, waarin de priester, zuchtend om het ijdele van deze wereld, zich vastklampt aan God.

De levensvisie van pastoor Janssen wordt volkomen weergegeven in het gedicht " Alles vergaat, God alleen blijft" dat wij verder opnemen.

Zijn levensblijheid straalt uit een ander Gezelliaans stuk " Een Concert ".

Wij hopen hier nu en dan nog enkele gedichten van pastoor Janssen te kunnen plaatsen.

Inmiddels besluiten wij met de woorden van het Belang van Limburg (I2/I/57) :
" Twintig jaren lang heeft hij daar trouw zijn plicht ver-
" vuld. Hij verbleef tenminste vijf uren per dag in de kapel
" en bracht verder de tijd door met lezen en paternosters
" maken en... dichten. Met zijn gebuur uit Teuven heeft de
" pastoor van Remersdaal honderde gedichten geschreven over
" de schone bossen en het rustige dal, over de merel in de
" tuin en de kikkers in de vijver, over het Hongaarse kind
" dat hij had genomen na I9I4-I8 ; over de kasteelheren uit
" de streek en over de goede baron de Fürstenberg uit Re-
" mersdaal, die met zovele paarden voor zijn koets door het
" rijke park voer. Graag sprak hij in vers en droeg hij
" zijn gedichten voor. Doodsprentjes, telegrams, gelukwensen
" zette hij immer in verzen. Ook zijn gevoelen van zijn
" jubilea van zilveren, gouden en diamanten priesterschap
" heeft hij ons zo bewaard. Met fierheid sprak hij over de
" tijd dat een zoon van het kasteel, nu Mgr de Fürstenberg,
" seminarist was. Deze heeft zijn goede herder nooit vergeten
" en kwam hem immer groeten als hij terug kwam in het vader-
" land, zoals dit de laatste zomer nog het geval was.
" Voor zijn lange jaren toewijding aan de ouden van dagen
" werd de overledene tot ridder in de Leopoldsorde benoemd.
" Nu rust hij verre van huis en van zijn familieleden, maar
" dicht bij de mensen en de streek, waarvan hij zoveel hield,
" waarvoor hij zoveel heeft gedaan en gebeden en waar de
" mensen nu zeggen : " Dat is een heilige man."

- - - - - - -

Z.E.H. Theodorus Janssen werd geboren te Broe op 4/II/I870.
Hij werd tot priester gewijd te Luik op I9/5/I894.
Aangesteld tot kapelaan te Aubel op I9/5/I894.
" " Herstal O.L.Vr. I3/I2/I898.
" " Halmaal 24/I2/I903.
" pastoor in Remersdaal 22/I2/I906.
" rector in De Kan (Aubel) I8/6/I937.
Overleden op 5/I/I957.

- - - - - - -

ALLES VERGAAT
GOD ALLEEN BLIJFT.

De stroom des tijds voert naar de kolk der eeuwen
al wat vergaat of op dees aard verschijnt.
Wat baat het mij mijn droefheid uit te schreeuwen
om al hetgeen hier beurtelings verdwijnt.

In mijnen tuin zag ik veel bloemenkelken
lief opengaan bij d'eerste zonnelach.
De middaggloed deed al dat schoons verwelken.
'k Zoek naar een bloem op 't einde van de dag.

'k Hoor toch zo graag op mijne wandelgangen
hoe 't zangerskoor zijn levensvreugde viert.
Na luttel tijds verstommen al die zangen
als d'ijle wind ons wouden weer ontsiert.

Mocht ik weleer bij vrienden mij verheugen,
de zoete vreugd die hunne vreugd mij gaf
verduistert nu in mijn verzwakt geheugen,
want menig vriend verdween allang in 't graf.

Is 't leven hier dan slechts een langzaam sterven ?
Vergaat de tijd in zuchten en geween ?
Neen, ik wil niet mijn korte vreugd bederven.
Toch voel ik mij zo eenzaam en alleen.

Een fluistering ruist nu lieflijk in mijn oren.
Bedrieg ik mij ? Neen 't is uw stem gewis
die mij, o God, het zacht verwijt doet horen :
" O denk aan mij want ik ben al wat is."

Gij zijt, o God, en ik had U vergeten ,
Gij zijt, o Heer, neen, Gij gaat niet voorbij.
Gij zijt, alleen, door genen tijd gemeten.
Niets sterft in U. Mijn steun, mijn hoop zijt Gij.

Th.Janssen.

'T EERST EN 'T LAATST"WAAROM".

Waarom vroeg't eerst mijn kindermond.
Waarop men 't antwoord schuldig bleef.
Zelfs ouder wordend ondervond
ik 't antwoord op veel vragen scheef.

Waarom is 't hart toch nooit voldaan
met al wat hem de wereld biedt ?
Mijn geest blijft voor veel vragen staan
en zoekt, maar vindt het antwoord niet.

Waarom, waarom, o zegt het mij
gij wijzen die toch zoveel weet ;
of zegt, die zwijgend gaat voorbij,
waarom gij dan toch wijzen heet ?

Al vragend sleur ik 't leven voort,
slechts als ik aan dees aard ontkom
ontvang ik van het Eeuwig Woord
het antwoord op mijn laatst waarom. Th.Janssen.

E E N C O N C E R T !

Die dag was 't drukkend heet geweest,
ik had een donderweer gevreesd,
doch neen 't was stil,
noch heet noch kil,
een van die zomernachten
hier zelden te verwachten.

De maan schoof hare gulde kop
uit witte watte wolkjes op
en scheen me toe,
ik weet niet hoe,
alsof ze wou beloeren
wat ik toch uit ging voeren.

Mijn wandling liep langs een kreek,
een uitloop van een kleine beek
in ene wei.
Ik leunde mij
aan tegen een der bomen
om eenzaam wat te dromen.

Opeens rees uit de waterplas,
mij docht dat het een kikker was,
hij stak de kop
uit 't water op
en zette zich aan 't kwaken
met opgeblazen kaken.

Of zulks 't gegeven teken was ?
Er kwam beweging in de plas
en nu ontstond
heel 't poeltje rond
een wedstrijd in het kwekken
van groene snaterbekken.

Het was een kostelijk concert
dat gratis mij gegeven werd.
Ik hield me stil
bij al 't gegil,
en wou die matadoren
eens feestelijk aanhoren.

Een meester " kwak " sloeg eerst de maat,
zoals dat op een zangles gaat,
en gaf de toon,
zo fijn zo schoon,
ja, schoner nog dan al 't gekras
van een gescheurde contrebas.

Zo zong nu heel dat waterkoor,
ook zonder toon of maat maar door,
het wild gekwek
klonk wel zo gek
als 't kwekken en het kwakken
van zatte kermisbrakken.

't Gezang werd toen opeens gestaakt.
Was 't koor nu in de war geraakt ?
Was't een point d'orgues?
Een vals gesnork ?...
Weer werd de toon gegeven
en 't ging nog juist als even.

Bij 't dacapo had een artist
zich heerlijk in de maat vergist,
zijn doedelzak
zong solo " kwak ".
'k Schoot in een lach en... sakkerloot
geheel het koor sprong in de sloot.

De maan keek mij heel guitig aan
toen ik weer stil naar huis wou gaan,
nog blij ven geest
door 't nachtlijk feest,
zong ik verheugd het Vlaams Hoezee !
En vliegt de blauwvoet. Storm op zee !

Th.Janssen.

- - - - - - - -

Ik schenk U dees bloemen,
ik durf ze niet roemen,
de tijd is voorbij
voor de schoon poëzij.

Ze stonden te kwijnen
op perken en pleinen
en zijn onbewaakt
van de koude geraakt.

Vervlogen de geuren,
verdwenen de kleuren,
de bloezems vergaan.
Ja de winter komt aan.

Nog luttele rozen
staan huivrend te blozen.
Ook zij vallen af
in 't algemeen graf.

Th.Janssen.
(uit een opdracht)

- - - - - - - -

De ziel van 't kind is als een blad
dat nog op letters wacht.
O ouders schrijft de letters zacht !
'k Ben bang voor d'eerste klad.

- - - - - - - -

IN MEMORIAM.

BURGEMEESTER JAN TENEY.

Op zondagmorgen 20 Januari I957 overleed in het hospitaal te Luik, in zijn 7I° levensjaar, de h.Jan Teney, burgemeester van St-Martens Voeren.

Dit overleden deed bijzonder pijnlijk aan daar in de tijdspanne van één jaar ook een broer en een zuster van hem ten grave werden gedragen.

Jan Teney werd geboren te St-Martens Voeren op 23 Juli I886. Hij deed middelbare studies in het college St-Hadelin te Visé. In I9I4 werd het ouderlijk huis, een mooie boerderij op de gemeentegrens van St-Pieters Voeren, door de invallende Duitse troepen in brand geschoten. Vader Teney kwam jammerlijk in de vlammen om. In I92I tot gemeenteraadslid gekozen, trad hij onmiddellijk in het schepencollege. Bij het overlijden van burgemeester Peeters, begin I933, werd Jan Teney zijn opvolger.

De begrafenis had plaats op 24 Januari, onder algemene deelneming. Gemeentesekretaris Henri Vaessen bracht, bij het openstaande graf, een laatste hulde namens bestuur en gemeente, schoolhoofd W.Giesen herinnerde aan zijn grote gaven van eenvoud en rechtvaardigheid. Kommissaris Bissot herinnerde,in het Nederlands en daarna in het Frans, aan de lange administratieve loopbaan van de overledene. Het wetboek was hem inderdaad een tweede evengelie en kende hij op zijn duimpje. De Kon.Harmonie besloot de droevige plechtigheid met een treurmarsch en het vaderlands lied.

St-Martens Voeren werd dikwijls de " Vlaamse burcht " van Overmaas geheten. Dit was, naast zijn vriend pastoor Veltmans zaliger, te danken aan burgemeester Teney.

Bij gelegenheid van de jongste gemeenteverkiezingen,op I2 Okt.I952, toen de lijst Teney zonder slag of stoot het gemeentehuis heroverde, schreef " De Standaard " :
" Op eender welke dag, op eender welk uur van de dag staat
" burgemeester Teney ten dienste van mijn medeburgers. Hij zal
" ze op zijn klompen en met zijn klak op het hoofd ontvangen,
" maar ontvangen en helpen zal hij, volkomen belangloos en
" onbaatzuchtig.
" Zijn lijst wordt al eens als " flamingantenlijst " bestem-
" peld. Nochtans is burgemeester Teney geen flamingant. Hij is
" een eerlijk vlaming zonder meer.
" De taalwetten worden in St-Maarten stipt toegepast. En het
" zal bij de overheid van Verviers, Luik of Brussel nooit op-
" komen onwettige stukken naar St-Martens Voeren te sturen.
" Eerlijk, moedig en plichtbewust maakte hij aan de overheid
" de uitslagen van de jongste talentelling over met daarbij de
" opmerkingen die een rechtschapen mens uit het hart wellen
" bij het zien van klaarblijkelijk bedrog."

Hij ruste in vrede !

" VA GEN WEECH BES A GE GRAAF "

(Vervolg)

De Belgische Nationale Radio Omroep - Brussel besprak het werk op 29 Augustus I956. Wij lichten uit de tekst (recensent : Jos.De Haes)

" Ereleraar Dr Jozef Langohr, overleden in I950, heeft zijn leven gewijd aan zijn geboortestreek, het Land van Overmaas. Als geleerde, als taalkundige en folklorist en ook als aktief kultuurverspreider heeft hij in vaak moeilijke omstandigheden gestreden voor zijn ideaal : de Vlaamsheid van zijn geboortestreek."

" Va gen Weech bes a ge Graaf, voorgesteld als een folkloristisch drieluik uit het Land van Overmaas, bestaat uit korte,charmerende schetsen, gedeeltelijk in het Overmaas-dialekt gesteld, over figuren, levensgewoonten en wijsheid in de streek van de schrijver. Het zal voor velen een gelegenheid zijn om met dat te weinig bekende Land van Overmaas vertrouwd te geraken."

De Gewestelijke Omroep Kortrijk besprak het werk op I9 Augustus I956, in de rubriek Boekenschouw (recensent Luc Verbeke) :

" Dit taalfolkloristisch werk uit het ons dierbare Overmaas - het Nederlands kultuurgebied in de Noordoosthoek van de provincie Luik - hebben wij met belangstelling en met zeer veel genoegen gelezen."

" Aanvankelijk verloopt de lezing van dit dialekt voor ons West-Vlamingen zeker nog niet zeer vlot, maar allergerhand geraakt men geoefend en beleeft men meermalen pret aan de pittig uitgedrukte volkswijsheid die in de taalschat en de gezegden besloten ligt. In het eerste deel handelt de schrijver over de jonge lui, in het tweede deel over de getrouwde lui en in het derde deel over de oude lui. Wij vernemen aldus hoe de kinderzorg en de opvoeding ginds gebeuren. Wij lezen knieliedjes en kinderrijmpjes, schimp- en scheldwoorden, gezegden in verband met doopsel, huwelijk, feestelijkheden, overlijden, lasten en vreugden van het leven, het weder, maanden en seizoenen, deugden en ondeugden van de Overmaaslander,enz.. We stellen vast dat meerdere volksspreuken ook alhier gangbaar zijn of voorkomen onder licht gewijzigde vorm."

" Dit moge volstaan om het karakter van dit boek te typeren, dat ons niet alleen de volkstaal van Overmaas leert kennen maar ook bijdraagt tot de overlevering van de levenswijsheid die ons volk in de loop der eeuwen heeft opgedaan."

De Gewestelijke Omroep Hasselt zond volgende tekst uit, op I8 Nov.I956, tijdens de uitzending " Klein Logboek van het kulturele Leven in Limburg "(recensent Wim van Maeslandt):

" Het is een smakelijke, kleurige verzameling zegswijzen, spreekwoorden, liederen, geplukt in het sympathieke land van Overmaas. Dubbel interessant omdat ze ons in kontakt brengt met een rijke volksziel en omdat ze onze aandacht vestigen op een door ons verwaarloosd dialekt der Nederlandse taal."

Hierna volgen enkele persoonlijke uitingen van grote Overmaasvrienden evenals van Overmazers zelf.

De h.Amter, algemeen sekretaris van het Davidsfonds.

Wij wensen U tevens oprecht geluk met deze uitgaaf, die uitstekend verzorgd is en bovendien zeer belangrijk om haar inhoud. Op de eerste plaats is het een waardige hulde aan de nagedachtenis van de hoogst verdienstelijke Prof.Dr J.Langohr zg, maar bovendien zal zij het sterkste bewijs leveren van het Nederlands karakter van Overmaze en daardoor, hopelijk, des te beter de Vlaamse belangstelling wekken voor deze streek. Wij wensen haar een zeer ruime verspreiding.

De h.Fr.van der Elst,algem.sekretaris van het Algemeen Vlaams Oud-Hoogstudenten Verbond.

Met belangstelling hebben wij dit boek gelezen dat ons de mooie figuur van Dr J.Langohr beter heeft leren kennen en tevens de hem zo dierbare geboortestreek van Overmaas.

Wij hopen dat deze bedreigde hoek van ons volksgebied mede door uw verdienstelijke werking niet verloren zal gaan voor ons volk. Graag zullen wij het onze daartoe bijdragen.

De h.Dr A.Boileau,leraar en medewerker van het " Centre de Recherche dial.de l'Est de la Belgique."

Het heeft niet gezegd, dat ik het folkloristische drieluik van Dr Langohr met genoegen en grote belangstelling gelezen heb. Het is een onuitputtelijke bron voor wie zich in de studie van het dialekt en van de zeden en gewoonten van de " Plattütsche Gegent " verdiepen zal. Verder beschouw ik het als een werk van hoog wetenschappelijk gehalte. Dit zeg ik zonder omwegen en met des te meer nadruk, daar ik hier en daar in de inleiding van mijn " Enquête dialectale..." en in de topomymische glossaria de nauwkeurigheid van Dr Langohrs aanhalingen in twijfel gebracht heb. Met andere woorden, ik beschouw dit posthuum werk van Dr Langohr als zijn meesterwerk,dat heel ver staat boven zijn werk van 1933.

De h.Jef van Overloop,medewerker van Dr Langohr zg.

Voor het overige " niets dan goeds ". Het werk geeft een ontroerende, diepe kijk op de eenvoudige, schone gemoedsgesteldheid van de " solide " mens van Overmaas, die mij steeds lief is gebleven. Het is een bijdrage die een bron van dokumentatie zal blijven.

Dit boek mag er zijn en kan gerust plaats nemen naast de vele andere geestelijke kinderen van onze betreurde vriend die ik nooit vergeten zal.

De h.Dr Armand Malcorps.

Men kan de ziel van een volk doen herleven in liederen, vertellingen, romans, enz. Prof.J.Langohr deed het op de hem eigen wijze in een taalkundig overzicht, betiteld : Va gen Weech bes a ge Graaf. En hij moest wel beschikken over een scherp gehoor en een meesterlijk vernuft om de geest van zijn geboortestreek zo levend op te vangen en uit te beelden.

Dat Overmaas nu even volhardend zijn voorman volge !

De h. L.Roppe, gouverneur van Limburg.
Ik betuig U mijn gans biezondere dank voor uw hooggewaardeerde attentie en stel er prijs op Uw Comité hartelijk te feliei citeren om het lofwaardig initiatief tot het uitgeven van dit belangrijk werk te hebben genomen.

De h.Ridder P. van Outryve d'Ydewalle, gouverneur van West-Vlaanderen.
Ik dank U voor deze toezending en zal er met belangstelling kennis van nemen.

De h.Jozef Droogmans, sekretaris van de Vereniging van Limburgse Schrijvers.
Dat U mij, bij gelegenheid van mijn zestigste verjaring een luxe eksemplaar van " Va gen Weech bes a ge Graaf " met een zo lovende opdracht heeft willen aanbieden, stemt mij nog tot meer erkentelijkheid, omdat dit werk mij herinnert aan een heel wat verdienstelijker - en niet gehuldigd - Limburger, de zo betreurde en hooggeschatte professor J.Langohr. Voor de uitgave van zijn laatste verschenen werk " De Vlaams-Waalse Volkstaalgrens in 't Noorden der Provincie Luik, Limburg, Landen en Overmaas " (weer zo brandend aktueel geworden), ben ik fier en nog blij, het Hasselts Leesgezelschap tot publikatie te hebben kunnen overhalen. Nog dikwijls denk ik terug aan die vele,hartelijke betrekkingen, die ik in I94I-I942 met Dr Langohr, in verband met deze uitgave gehad heb.

De h.Fred Bertrand, volksvertegenwoordiger en afgevaardigde bij de Hoge Autoriteit van de Gemeenschap voor Kolen en Staal.
Deze uitgave heeft mijn volle aandacht gaande gehouden en mij werkelijk geboeid.

Het Comité ontving hartelijke bedankingen vanwege
de h. Kamiel Huysmans, Minister van State, Voorzitter van de Kamer,
de h.Ludovic Moyersoen,oud-minister van Binnenlandse Zaken.

De h.Frans van Cauwelaert, Minister van State, persoonlijke vriend van Dr Langohr zg. roept de herinnering op aan zijn vriend in volgende bewoordingen.
Ik heb inderdaad voor de betreurde Dr Langohr steeds grote genegenheid, maar tevens bewondering gevoeld. Hij was niet alleen een voornaam taalkundige en een interessant leraar, maar een man met een hoge levensopvatting en een onvermoeibaar strijder die voor de zaak van Overmaas en voor deze van het Vlaamse volk, die er onafscheidbaar van is, het beste gegeven heeft van zichzelf, met een geloof en een overtuiging die niemand onverschillig zouden laten.
Ik houd zijn aandenken in ere.

De h. J.Vercken de Vreuschemen, rustend woudmeester I°Kl.
Wat de drieluik " Va gen Weech bes a ge Graaf " betreft, moet ik U mededelen dat het een meesterwerk is, dat,met de tijd steeds meer en meer belang zal verwerven.

Twee hoogstudenten uit Overmaas (Germ.talen) schreven respectievelijk :
Je suis entrain de lire " Va gen Weech bes a ge Graaf " et je suis heureux de prendre contact avec un peu de littérature de " mon pays ".

Il m'intéressera au plus haut point de voir dans quelle mesure un homme de ma région aura, éventuellement, au sujet de cette même région natale, contribué à faire progresser la vérité et la science.

Wij sluiten deze citaten voor vandaag met de gevierde schrijver Ernest Claes, die uitriep :

" Mijn hartelijkste gelukwensen met de uitgave van " Va gen Weech bes a ge Graaf ", zo wel voor de uiterlijke vorm als voor de inhoud.

" Het is een prachtwerk !"

-=-=-=-=-=-=-=-=-=-

N.B. In aansluiting met de aanmerking in Nr 1 van ons blad, blz.6 met betrekking tot de uitdrukking " do stekt der Schöpper et Gelt ", geven wij hierna een andere mening, deze van Drs A. Stevens :

" Wat de tweede uitdrukking " do stekt der Schöpper et Gelt " betreft, schijnt het me dat Dr E.Langohr het eerder mis voorheeft. In elk geval zijn er twee argumenten tegen zijn opvatting van Schöpper = berger.

" I°) onder Schäfer komt de uitdrukking in het Rijnl. Woordenboek NIET voor. Daar dit Wdb slechts tot en met het trefwoord " schnäuken " verschenen is, was het onmogelijk de uitdrukkingen onder " Schöpfer " te raadplegen.

" 2°) Hoe luidt Schäfer - berger in het Montsens ? Vermoedelijk Schieëper, terwijl de uitdrukking "Schöpper" inhoudt. Trouwens is de uitdrukking naar de betekenis/in het ene dan in het andere geval ". /duidelijker

-=-=-=-=-=-=-=-=-=-

VA GEN WEECH BES A GE GRAAF kan besteld worden op adres : Langohr - Veltmans Comité, I52 Steenweg op Ninove, Halle (Brab?)

Prijs : gewone uitgave I00,oo Fr
luxe uitgave I50,oo Fr

Postrekening : 5202.5I Ereleraar Dr J.Langohr & Z.E.H.Dr H.Veltmans Comité,Stwg op Ninove,I52,Halle.

-=-=-=-=-=-=-=-=-=-

GELEGENHEIDSGEDICHTJE door Dr J.LANGOHR
bij het huwelijk van een medewerker uit
het Landense.

Landen, Limburgs Westervleugel !
Vrijgezel moet dag en nacht
gans alleen op wacht !
Langer kan't niet door de beugel !

Langer kan't niet door de beugel !
Florent sluit met Mietjes hand
't heilig huwlijksband.
Vrouwte neemt in hand de teugel.

Vrouwtje neemt in hand de teugel.
Steunt haar man met zachte manht ;
Beiden staan op liefdewacht!
Landen wint als Westervleugel.

HET DAVIDSFONDS.

VLAAMSE HOOGDAGEN IN OVERMAAS ! .

Gewestbond Overmaas van het Davidsfonds (afdelingen Montzen, Eupen en St-Martens Voeren) richtten ieder jaar een z.g.z."Kultuurdag" in.

Vooraanstaande Vlaamse redenaars werden naar Overmaas geroepen en traden voor een uitgelezen publiek op te Homburg in de Platdietse streek.

Z.E.Pater STRACKE, S.J.
Sprak op 6/4/1937 over " VLAAMSE FIERHEID ".
Uren lang hield het schitterend woord van de geleerde spreker zijn toehoorders geboeid.
Gedurende geheel de sprookbeurt zat Z.E.H.Veltmans, pastoor van St-Martens Voeren, op de eerste rij, voorovergebogen, roerloos, met het hoofd in de handen. Toen wij nadien vroegen of hij soms ongesteld was geweest, verklaarde mijnheer pastoor: " Neen, Goddank, ik heb geluisterd, in de houding waarin ook maar geen enkel woord van de redenaar mij zou ontgaan. Het was heerlijk. Jammer dat wij in Overmaas maar zelden zulke taal te horen krijgen. Ik ben het Davidsfonds dankbaar voor deze dag."

Z.E.Pater L.J.CALLEWAERT, O.P.
sprak op 24/4/38 over " CATHOLICISME IN IERLAND ".
De bladen brachten verslag uit in volgende bewoordingen:
" Gedurende bijna 3 uur luisterde de ganse vergadering in adem-
" loze stilte naar het machtige woord van Pater Callewaert.
" Pater Callewaert schetste, nu eens ontroerd, dan eens leuk,
" doch steeds vol begeestering het Wonder der katholieke Kerk
" in Ierland: het wonder der algehele bekering zonder een drup-
" pel martelaarsbloed, het wonderlijk apostolaat over geheel
" Europa van de Ierscho bekeerlingen en kloosterorden, de won-
" derlijke vervolging van het Ierscho kristendom, toen geen
" plekje Ierscho grond vrij bleef van martelaarsbloed, de won-
" dere opbloei in alle Engelse Dominions van het katholicisme,
" dank zij de millioenen Ierse bannelingen.
" Enig in de wereld is voorzeker de vereering voor het H.Sakra-
" ment en de liefde tot de h.Maagd der Ieren, enig het wondere
" geloof tot van dezen die in de vrijheidskamp tegen het ver-
" drukkende Engeland vielen of opgeknoopt werden.

Z.E.H.Dr Mag. G. PHILIPS,
sprak op 27/4/39 over " TAAL EN GODSDIENST ".
Deze sprookbeurt door Z.E.H.Dr Mag.Philips, toentertijd leraar aan het Groot Seminarie te Luik en proost van de kath. jeugdbeweging, over het onderwerp " Taal en Godsdienst " maakte in geheel de streek de grootste ophef.
Het onderwerp werd, onder al zijn aspekten, kultuur en godsdienst, door een bevoegd spreker, op rake wijze behandeld.

De korte inhoud, van de hand van Z.E.H.Philips zelf, werd door de Belleman van het Davidsfonds in extenso gepubliceerd.
Van zodra de plaatsruimte het ons toelaat, zullen wij de tekst volledig in " De Band " publiceren.

- - - - - - - - - - -

Wij eindigen deze korte bijdrage met het besluit van de sekretaris van afd. Montzen op deze laatste vergadering.

" In deze streek waar de volkstaal één en dezelfde is als de onze, waar duizende Vlamingen en Nederlanders verblijven en van iedere troost in de eigen taal verstoken blijven, heeft het katholieke, volkse Davidsfonds een zware taak te vervullen."

Deze taak is, na de puinen van de tweede wereldoorlog, na de puinen van de telling 1947, niet lichter geworden.

Men kan zich als lid van het Davidsfonds laten inschrijven op een van volgende adressen :

ST-MARTENS VOEREN : Z.E.H. J.Lenssen, pastoor.

's GRAVENVOEREN : Dhr J.Ernst - Thounissen, onderdorp 14 b.

LANGOHR-VELTMANS COMITE, Stwg op Ninove,152, Halle-Brabant.

=-=-=-=-=-=-=-=-=-=

IN MEMORIAM.

Ing.Ferdinand MAERTENS.

De Kortenberg bij Brussel overleed op 1e Febr.1957, in de ouderdom van 84 jaren, de h.Ferd.Maertens, Ingenieur, ere-directeur-generaal bij het beheer van de Gemeentewegen, ondervoorzitter van het Hoofdbestuur van het Davidsfonds.

De dagbladen wijdden lange bijdragen aan dit verdienstelijke leven, als kristen, als ambtenaar en als Vlaming. Wij leerden de h.Maertens kennen in de Taalgrenskommissie van het Davidsfonds waarvan hij het voorzitterschap waarnam, rond 1930. Hij toonde zich een warme vriend van Overmaas. Sedertdien is hij dit bij iedere gelegenheid gebleven. In de bloeiende afd. Kortenberg van het Davidsfonds, waarvan hij voorzitter was, hield hij er aan, voor een paar jaren, een Overmaasavond te geven. De filmstroken " Het Land van Overmaas " en " Op naar Moresnet " werden er vertoond.

Wij waren bij die gelegenheid de gast van Mevr.Maertens-Delbare, aan wie wij, mede in naam van Overmaas, onze kristelijke deelneming aanbieden in hare zware rouw.

- - - - - - -

G I D S V O O R B E N E L U X .

I - V L A A N D E R E N .

Als bijzonder nummer van DE AUTOTOERIST, halfmaandelijks orgaan van de Vlaamse Automobilistenbond, 1 December 1956, verscheen Nr I van de Beneluxgids, nl. Vlaanderen.

" Vlaanderen is voor ons gans België op en benoorden de taalgrens, zegt de samensteller, dhr Jozef van Overstraeten, in het " Voorbericht ", ook de plat-Diets sprekende streek in het N.O.der provincie Luik, van Moelingen tot Eupen (met het Duitssprekende Raeren)."

Het 823 bladzijden tellende boek geeft alfabetisch een volledige lijst van steden, dorpen en gehuchten, met alle merkwaardigheden op toeristisch gebied, verder de parkeerplaatsen, wandelingen, bezoeken, data, restaurants, hotels, garages,enz.

Voor wat Overmaas betreft worden min of meer belangrijke, doch altijd up to date bijdragen gewijd aan : Aubel, Balen, Bleiberg, Eupen, Gemmenich, Hauset, Herbestal, Homburg, Kelmis, Lontsen, Membach, Moelingen, Montsen, Moresnet, Nieuw-Moresnet, Raeren, Remersdaal, 's Gravenvoeren, Sinnich, St-Martens Voeren, St-Pieters Voeren, Sippenaken, Teuven, Weerst, Welkenraat.

Voor Montsen wordt o.m.vermeld :
Geboortedorp van de Vlaamse taalgeleerde Dr J.Langohr (blz.364)
Elders nog :"de vader van de Vlaamse Beweging in Overmaas" genoemd (blz.627).
Voor St-Martens Voeren :" Bij het kerkportaal, graf van pastoor Veltmans, die de Voerstreek Vlaams hield".(Blz.659)

Tussen de vele reiswegen vernoemen wij :
Reisweg XVIII - van uit Hasselt, over Tongeren en Visé naar Overmaas.
Verder uitstappen door Overmaas worden aangekondigd in deel II van de Gids.

Het lidmaatschap van de V.A.B., dat merkwaardige voordelen allerhande verzekert, inlichtingen enz. kunnen aangevraagd bij de V. A. B.
Koningin Astridplein 2/3,
A N T W E R P E N

of bij het LANGOHR-VELTMANS COMITE, Steenweg op Ninove, 152,
HALLE (Brabant).

WACHTER, WAT IS ER VAN DE NACHT ?

=-=-=-=-=-=-=-=-=-=-=-=-=

KULTURELE KRING ST-MARTENS VOEREN.

Op donderdag 27 december 1956 ging te St-Martens Voeren de I° avond (2° jaar) door van de Kulturele Kring.

Voor een flink opgekomen publiek gaf E.Pater Diederik, minderbroeder van Hoogkruts (Slenaken) en dd. kapelaan in deze parochie, lichtbeelden in kleur (eigen fotos) ten beste, passend toegelicht.

Pater Diederik trekt soms door de streek, gewapend met fototoestel en lichtmeter, en fotografeert tipische hoekjes: een vakwerken schuur, een vergezicht, een toren, mensen aan 't werk.

Deze avond reveleerde menig ongekend beeld uit onze mooie Voerstreek. N.

DE H. KOFFERSCHLAEGER STELT VRAGEN.

Wij gaven in Nr 1 van De Band een uittreksel uit een parlementaire vraag van de achtbare h.Kofferschläger, burgemeester van Kelmis, aan de h.minister van Justitie betr. kennis van de Duitse taal door de magistraten van het Hof van Beroep te Luik.

De h.Minister antwoordde dat de toestand in feite voordeliger was dan de verplichtingen door de wet opgelegd.

" In tegenstelling met wat het achtbaar lid beweert, zegt de minister, werd nooit als vanzelfsprekend aangenomen dat de magistraten van het Hof van Beroep te Luik met een grondige kennis van het Nederlands, ook een voldoende kennis bezitten van de Duitse taal ".

(Vragen en Antwoorden,Kamer van Volksv. 15/I/1957.)

GRENZ - ECHO , 26/I/1957. 2/2/1957.

De h.Henri Michel, directeur, schrijft in eerstgenoemd nummer een hoofdartikel " Sprachen und Jugenderziehung ".

Naar aanleiding van de campagne dezer laatste weken tegen de z.g.z. stelselmatige verfransing van de Oostkantons, zet de h.Michel nog eens het standpunt van Grenz-Echo uiteen, nl."dat de Duitse taal in de scholen de eerste plaats moet innemen en dat de kennis van deze taal de eerste vereiste is voor goede en voldoende kennis van de Franse taal". Hij heeft geen geloof aan " systematische Französierung ".

Ten einde zijn stelling te staven haalt hij een tekst aan, van de hand van Dr Fritz Velz, in de Aachener Nachrichten :

" Aachen ist eine Stadt, die aus abendländischer Substanz ihre Prägung erhalten hat und einen der stärksten europäischen Strahlungspunkte in der Gegenwart darstellt. Hierzu kommen die besonderen Bindungen, Verpflichtungen und Chancen, die sich aus der unmittelbaren Nachbarschaft zu zwei anderen Völkern ergeben. Wir sind beglückt über den engen persönlichen und kulturellen Kontakt,den wir wieder zu Belgien und den Niederlanden gefunden haben.Solche Verbindungen bestehen auch nach Frankreich hin."

" Diese Tatsachen lassen das Anliegen als berechtigt erscheinen, dass in Aachen die französische Sprache eine besondere Pflegestätte finden sollte."

In de tweede helft van zijn bijdrage en tot staving van zijn theorie vestigt de h.Michel de aandacht van zijn lezers op de voordelen van de tweetaligheid, naar aanleiding van een internationaal kongres dat in de Paasweek in Frankrijk zal gehouden worden tot bevordering van deze z.g.n. " monde bilingue."

De Duitssprekende Elzassers, die onder een eentalig Frans regime leven, zouden dit kongres met belangstelling tegemoet zien." Le nouveau Rhin français ", het grote kath.blad voor de Elzas, vraagt zich af:" Wer kann da im Elsass noch die Notwendigkeit einer loyalen, reellen Zweisprachigkeit bestreiten ? So gut wie im deutschen Saarland und wie in der ganzen Welt des Westens lässt sie sich gerade bei uns im Elsass durchführen,da ja dafür alle Vorbedingungen bei gutem Willen der Administration erfüllt sind."

In zijn nummer van 2/2/57 komt Grenz-Echo, in het hoofdartikel terug op de kwestie naar aanleiding van een schrijven van een lezer, die met de h.Michel niet akkoord blijkt te zijn.

" Anschliessend vertritt der Einsender die Meinung dass
" der Nachdruck auf der deutschen Muttersprache liegen sollte,
" denn, so heisst es weiter, wir sind uns doch darüber einig,
" dass die deutsche Muttersprache die Basis sein muss für die
" Erziehung, für Geistes- und Herzensbildung. Also in den Schu-
" len muss, wie es das Programm aus der Zeit vor dem Kriege
" vorsieht, in den ersten Klassen (sicher zwei bis drei Jahr-
" gänge) nur deutsch gelehrt und unterrichtet werden (Grund-
" schule). Wenn dann die Sprache gründlich geprägt und einge-
" wurzelt ist, kommt langsam ansteigend die andere Sprache dazu."

Wij stellen hierbij vast :

- de taalkwestie beroert inderdaad de Oostkantons in aanzienlijke mate. Grenz-Echo schijnt partijganger te zijn van tot in het uiterste doorgedreven tweetaligheid. Zijn lezers gaan hiermede niet steeds akkoord.
- Aachener Nachrichten stellen met vreugde de goede betrekkingen vast met België en Nederland en verder ook met Frankrijk. Zij besluiten daaruit dat aan de Franse taal een bevoorrechte plaats dient verleend. Aan het inruimen van een plaats voor het Nederlands, de taal van ca 15 million Vlamingen en Nederlanders, werd ogenschijnlijk niet gedacht.
- de h.Michel citeert de toestand op taalgebied in de Elzas, doch deze toestand lijkt ons eerder zijn eigen thesis af te breken dan te verstevigen.
- De interpellatie van kamerlid Kofferschläger tot de Regering, in hetzelfde nummer van Grenz-Echo (2/2) weergegeven en waarbij deze uitroept : " Ich verlange auch,Herr Minister,dass Ihre Dienststellen sich nach den Gesetzen über die Anwendung der Landessprachen richten. Es muss für meine Gegend damit Schluss gemacht werden, dass ein Regime angewendet wird,in dem nur Formulare in französischer Sprache bestehen.",doet veronderstellen dat zelfs de h.Kofferschläger niet de mening van Grenz-Echo deelt.

- In het spoor van de Aachener Nachrichten schijnt de h.Michel, bij het bepleiten van een verregaande tweetaligheid voor de Oostkantons, aan het aanleren in deze kantons van het Nederlands, de taal van de 5/8 van de Belgische bevolking, enig belang te hechten.

PHARE DIMANCHE 10/2/1957.

Le Dreiländerblick ou Le Triangle Carolingien.

Dit is de hoofding van een bijdrage van de hand van de h.Pierre Nothomb, de oude annexionist.

Staande op dit hoogste punt van Nederland, door toeristen druk bezocht, laat de h.Nothomb zijn blikken wijden, beurtelings over het N.O.van de provincie Luik, over Ned.Limburg en over Duitsland. Wij citeren :

" C'est d'abord au Sud-Ouest le secteur le moins mystérieux
" pour nous. Au delà des premières vallées coupées de hauts
" viaducs, ce plateau de Herve, richement ondulé, qui ne laisse
" pas deviner Verviers dans son pli de la Vesdre, mais élève
" au lointain la série des terrils qui couronnent Liège invisi-
" ble: la ville puissante et princière est ainsi présente dans
" sa force et sa majesté. C'est ensuite, au Nord-Est et au Nord,
" ce " Limbourg cédé " si peu hollandais d'aspect et de caractè-
" re, devant lequel, il y a trente-cinq ans, je venais prier
" avec mes enfants pour leur apprendre à aimer et à désirer l'
" unité de la patrie. Mais voici que jusque dans nos coeurs
" toute revendication est apaisée: sur ces lointains de la
" basse Meuse où Maestricht se devine aussi; sur ces coteaux et
" ces vallons dont aujourd'hui la Néerlande fraternelle est si
" fière, sur cette région minière dont les hommes de 1839 ne
" pouvaient pas deviner la future puissance; et, à droite, sur
" ce canton de Rolduc que les Pays-Bas et nous-mêmes aurions pu
" revendiquer ensemble, car la Prusse nous l'avait arrachée à
" l'époque de notre communauté. Comme tout cela est maintenant
" définitivement intégré dans un paysage politique duquel nous
" ne toucherons plus que pour l'unification européenne...
" Mais il est temps de nous tourner vers l'Est et de regarder
" à nos pieds se révéler, toute proche dans sa magnificence,
" parmi les usines et les bois,l'auguste cité impériale.
.....
" Communauté atlantique à laquelle l'Europe est nécessaire;com-
" munauté des Six Pays sans laquelle l'Europe ne se fera pas;
" complexe de l'Europe médiane, cette communauté des régions
" d'Entre Meuse et Rhin, où se cherche en ce moment la capitale
" spirituelle de l'Alliance renouvelée. Cette capitale triangu-
" laire dont les trois villes sont appelées tôt ou tard -
" quand elles auront pris conscience d'elles mêmes - à harmoni-
" ser leur destin." On veut faire une université européenne,
" me disait un de mes interlocuteurs, non des moindres, ses
" promoteurs ne savent où l'implanter; pourquoi ne pas l'instal-
" ler unique et triple, dans ces trois villes, si proches l'une
" de l'autre, au croisement des frontières. Sur la carte du mon-
" de, elles pourraient n'en faire qu'une!" Ainsi, tout d'abord
" par les soucis de l'esprit, comme il convient, je voyais le
" triangle de Charlemagne dans l'avenir se refaire.".

LE JOURNAL D'AUBEL,

begint in zijn nummer van Woensdag 13 Febr.een " Notice historique " over de gemeente Barchon, in de nabijheid van Luik.

Deze nota herinnert er aan, op 16/2, hoe de kerk, vernield tijdens de oorlog 1914-18, in 1922 heropgebouwd werd, tijdens het ministerschap van de h. A. Van de Vyvere en het episcopaat van Mgr Rutten, twee illustere Vlamingen.

PROVINCE DE LIEGE - TOURISME Nr 5 - 1956.

Zeer verzorgde uitgave van de Fédération du Tourisme de la Province de Liège, geeft een bijdrage " CARNAVAL " door G.Gentinne, geillustreerd en gewijd aan de vastenavondfeesten, hoofdzakelijk in de Oostkantons.

Hetzelfde nummer geeft, van de hand van de h.J.Brumioul, een bijdrage gewijd aan het eminente werk van Prof.Jean Lejeune " Les Van Eyck, Peintres de Liège et de sa Cathedrale ".

Wij hopen de gelegenheid te vinden uitvoerig op de thesis van prof. Lejeune terug te komen.

GRENZ-ECHO 26/1/1957

geeft een interessante bijdrage " Poet urwüchsiger Lebensfülle ", gewijd aan Felix Timmermans, bij gelegenheid van de 10° verjaardag van zijn overlijden en herinnert aan lezingen uit eigen werk door Timmermans, ongeveer 20 jaren geleden, in Eupen gehouden.

NEUE NACHRICHTEN 22/2/57

geeft bij gelegenheid van de opvoering van de " Imitatig Christi " van Marinus de Jong door de Belg.Nat.Radio Omroep, een belangrijke bijdrage over leven en werk van deze Noord-Brabant-Vlaamse kunstenaar.

KORTE BERICHTEN.

Op 7/2 hield Mevr.Nyssen-Vandenabeele, inde St-Jozefzaal te St-Martens Voeren, voor de Culturele Kring, een voordracht over de geologie van Overmaas.

Uitgaande van algemene begrippen gaf spreekster een inzicht in de struktuur van onze - in hoofdzaak - krijtbodem. Fossielen en het verklaren van dagelijks waarneembare feiten brachten het onderwerp binnen het bereik van alle toehoorders.

Op 10/2 ging in de zaal Patria te Teuven een zeer geslaagde opvoering door van Piet Zimmer's " Lot hön Lämpkere Bränne "

Wij bespraken dit stuk reeds in onze vorige uitgave.

=-=-=-=-=-=-=-=-=-=-=-=-

B E Z I N N I N G .

Wij smeken U, o God, maak dat deze offerande in alles gezegend, wettig, geldig, redelijk en aangenaam zij, opdat zij ons moge worden het Lichaam en Bloed van uw allerliefste Zoon, onze Heer Jesus Christus.

DIE DE DAG VOOR DAT HIJ ZOU GAAN LIJDEN HET BROOD IN ZIJN HEILIGE EN EERBIEDWAARDIGE HANDEN NAM, EN ZIJNE OGEN TEN HEMEL OPGEHEVEN TOT U, GOD, ZIJN ALMACHTIGE VADER, EN U DANKENDE, HET ZEGENDE, BRAK EN AAN ZIJN DISCIPELEN GAF, ZEGGEND : NEEMT EN EET HIERVAN ALLEN, W A N T D I T I S M I J N L I C H A A M .

OP DEZELFDE WIJZE NAM HIJ NA HET AVONDMAAL OOK DEZE VOORTREFFELIJKE KELK IN ZIJN HEILIGE EN EERBIEDWAARDIGE HANDEN EN U WEDER DANKENDE, ZEGENDE HIJ HEM EN GAF HEM AAN ZIJN LEERLINGEN, ZEGGENDE : NEEMT EN DRINKT DAARUIT ALLEN, W A N T D I T I S D E K E L K V A N M I J N B L O E D , VAN HET NIEUW EN EEUWIG VERBOND (GEHEIM DES GELOOFS) DAT VOOR U EN VOOR VELEN VERGOTEN ZAL WORDEN TOT VERGEVING DER ZONDEN.

ZO DIKWIJLS GIJ DIT ZULT DOEN, ZULT GIJ HET TOT MIJNE GEDACHTENIS DOEN.

Dit zijn de woorden van de consecratie die de priester uitspreekt, iedere dag, ieder uur, op iedere plaats van de wereld.

Het spijt mij deze tekst in een misboek over twee bladzijden verdeeld aan te treffen, omdat mijn aandacht hierdoor ook maar één ogenblik afgewend wordt.

Want groot zijn deze woorden. Groter werden er door mensenmond niet uitgesproken. God gehoorzaamt aan de mens en komt aanwezig, met zijn Godzijn en zijn menszijn, onder de gedaante van het Brood en van de Wijn.

Mensen van de wetenschap zijn er toe gekomen de atomen te splitsen en hierdoor verschrikkelijke krachten, meestal ten dode van het mensdom zelf, te ontwikkelen.

Alleen Gods Almacht, door de mond van de priester, vermag de stof van wezen te doen veranderen en hierdoor een genade te scheppen, zo groot dat zij het leven, het eeuwige leven, brengt aan de mensheid.

Wat kan men bij deze woorden anders dan herhalen :
M I J N H E E R E N M I J N G O D !

=-=-=-=-=-=-=-=-=-=

EVA de MULREPAS
ou
SCAVEDRIES ET MULREPAS AU XIII° SIECLE.

S' GRAVENDAEL.

Vervolg.

Pendant toute l'année, ce mendiant parcourait le pays; tantôt il était ci, tantôt il était là; il apparaissait, puis il disparaissait comme une ombre, il marchait très vite, ne parlait presque à personne, tendait la main, ouvrait se besace, recevait, inclinait la tête, puis s'enfuyait. Cet être triste et solitaire ne manquait pas d'intelligence: il sentait, parfois il avait des larmes dans les yeux. Il devait aussi jouer de la viole, car il en portait constamment une attachée aux omoplates, au-dessus de sa besace ; peut-être chantait-il ? Quoi qu'il en soit, nul ne l'avait entendu nm au village, nm au hameau, nm au château; les bonnes gens disaient seulement qu'il ne jouait et ne chantait que pendant la nuit, dans la solitude, dans les bois, dans la bruyère, ou sur les montagnes. Tel était Raymond le Maudit.

Lorsque la troupe des Scavedries fut devant la ferme,un chevalier, débouchant d'un bois voisin, vint se mêler à la cavalcade.

- Clodomir, dit Robert de Scavedris, voilà l'homme aux habits verts. Je sais que ce chevalier est l'ami de la maison; mais il ne me plait pas, il est trop mondain et veut paraître trop sage. Je crains qu'il ne joue l'hypocrite.

Clodomir haussa les épaules et ne dit rien. L'étrange mendiant, en ce moment, portait sa main à sa pauvre coiffure. Les Scavedris passèrent; le lugubre véhicule parut; les sanglots redoublèrent; Raymond le Maudit ne bougeait pas.

Les Mulrepas suivirent; leurs figures à travers leurs casques, dont les visières étaient levées, respiraient le mécontentement et une espèce d'ardeur sauvage, qui les eût précipités sur leurs rivaux, n'eût été la solemnité du moment. On gagna Maestricht ; on y logea. Le lendemain, à l'aurore, au milieu d'une foule immense, la morte reprit sa route vers le nord, le long des rives verdoyantes de la Meuse.

Vers le soir du second jour de marche, on vit les maisons blanches d'une petite ville : c'était Goch en Gueldre, non loin d'Arnheim. Le cortège passa et s'arrêta à une lieue de là, devant la porte du monastère de S'gravendael ou Nieuw-Clooster. C'était là que la duchesse Ermengarde avait voulu ^être inhumée. Cette funèbre cérémonie eut lieu pendant la nuit, aux flambeaux. Une messe de Requiem fut chantée à minuit par l'abbé de Rolduc, dans l'église du couvent et le triste De profundis s'élança en notes solennelles, le long des piliers et des voûtes du temple, sur cette fosse encore béante. La pierre sépulcrale fut levée; l'illustre trépassée fut descendue dans le caveau des comtes et comtesses de Gueldre. Tout le monde se retira fortement impressionné. Le vieux Renier de Mulrepas, au sortir de l'église, se prit à ricaner et à dire à son vieux parent, Hermann de Wittem:

- Est-ce que Renaud sera duc de Limbourg ? Le souffrirons-nous comme tel? Pouvons nous lui jurer hommage-lige?

- Par l'enfer! non, reprit l'autre.

- Bien.

Quelques instants de silence; la foule bourdonnait, les armures sonnaient, les longues épées trainaient sur les dalles, les coursiers hennissaient.

- Et toi, Julémont, que penses-tu de Renaud? ajouta Messire de Mulrepas.

Julémont s'étira les bras et poussa un éclat de rire forcé. Plusieurs l'entendirent; Gilles de Wodémont avait l'oreille fine.

- Peut-il en droit prétendre à l'usufruit! insista de Mulrepas.

- Oui, mais qu'il aille au diable! nous ne voulons pas de lui, répliqua Wittem.

- Les Scavedris lui font la cour, ajouta Julémont.

- Il les tient en grand estime,reprit le vieux Regnier.

- Premier motif pour ne pas l'aimer, dit Wittem.

- Non, là n'est pas le premier motif,repartit messire Regnier de Mulrepas. Ne m'a-t-il pas dépouillé de la charge de sénéchal de Limbourg? D'ailleurs devons nous avoir tant d'amitié pour cette famille de Limbourg? Le grand-père de la morte n'a-t-il pas également enlevé cette charge importante à mon père Arnold de Charnoir, ton oncle à toi, Hermann? Et qui a remplacé chaque fois les dépouillés?

- Nos ennemis, fit Wittem en lançant un regard furibond du coté des Scavedris.

- Nous ne parlerons pas des trois mille livres que ce Renaud nous doit, continua messire Regnier. Je ne redirai pas devant vous les autres causes de notre haine; je ne vous répéterai pas tous les griefs que nous pouvons articuler contre ces maudits Scavedris, contre ce Conrad Snabbe, sire de Lontzen, qui,toute sa vie, ne fit qu'intriguer contre moi, et qui, à la fin, par ses machinations diaboliques, est parvenu à me supplanter dans mon emploi de drossard du duché.

- Par l'enfer! nous nous vengerons,ajouta de Wittem.

Messire Arnould de Julémont se mit à rire de nouveau en plein fausset, tout en toisant le jeune Robert de Scavedris,qui, au même instant, passait à coté de lui. Cent torches répandaient la lumière à flots. Les casques et les cuirasses se renvoyaient mille éclairs. Une voix terrible se fit entendre :

- Wodémont!

Messire Gilles avait tout vu, tout entendu.

Les bras se levèrent, les épées flamboyèrent; un énorme remous d'acier se fit d'un bout à l'autre de la grande place qui précédait le monastère; d'horribles vociférations s'entremêlèrent à cette lutte dans les ténèbres.

Robert de Scavedris attaquait avec vigueur Arnould de Julémont qui se défendait vaillamment contre les assauts répétés du jeune homme. On se battait déja depuis quelque temps lorsqu'on entendit tout à coup les cris de : Le duc! le duc! place, place, vaillants chevaliers! Renaud s'approchait effectivement. Le combat cessa comme par enchantement: les Scavedris demandaient justice; les Mulrepas grondaient.

- Eh! voilà qui est bien, s'écria ironiquement l'époux d'Ermengarde. Vous n'avez donc pas honte, chevaliers, de souiller par une lutte fratricide la tombe de votre suzeraine, la tombe de la fille de vos princes? Vous n'avez donc pas égard à ma douleur; il vous est donc impossible de me laisser pleurer celle qui n'est plus; il faut que vous m'arrachiez du sanctuaire par vos cris menaçants, par vos combats sauvages. Wellin de Scavedris, au nom de Dieu! je vous ordonne de mettre bas les armes; votre famille sans doute suivra votre exemple. Messire Regnier de Mulrepas, messire Herman de Wittem, messire Arnould de Julémont, obéissez à celui qui succède à la duchesse Ermengarde.

Tout cela fut dit avec dignité; un geste noble et souverain accompagnait ces paroles. Tous rengainèrent leurs armes. Nos guerriers ne s'étaient pas fait grand mal: quelques blessés plus ou moins grièvement, un homme tué du côté des Mulrepas. Au nombre des premiers, nous citerons Arnould de Julémont qui reçut un coup violent heureusement amorti, entre l'épaulière droite et le brassard. Robert de Scavedris le lui avait asséné. Gilles de Wodémont avait occis l'homme d'armes, un arrière-cousin de Messire de Mulrepas. Grâce à Dieu, les armures étaient de bonne trempe et le temps avait manqué. Après cette belle équipée, nos héros se logèrent comme ils purent; une partie ~~dans~~ reçut l'hospitalité de l'abbaye; les autres allèrent s'abriter dans les fermes des environs ou dans la jolie petite ville de Goch aux maisons blanches et propres.

Quant au retour, je ne sais vraiment comment il se fit. Huit jours après, tout était rentré dans l'ordre et le calme au pays de Limburg, au pays de Gueldre, mais ce calme n'était qu'apparent.

L'HOMME AUX HABITS VERTS.

Il était minuit, l'heure des fantômes et des longues rêveries; l'heure où l'on sent le mieux la présence de Dieu ou la présence de l'esprit des ténèbres; l'heure où l'on apprécie réellement la puissance de l'un, l'horreur de l'autre; l'heure où l'on pressent le mieux la bonté ou la vengeance du premier et où l'on croit entendre plus distinctement le ricannement du second.

Celui qui va paraître devant nous était sous l'influence de minuit. Une porte basse cintrée donnait accès aux remparts; elle s'ouvre lentement à l'angle d'une tour du château de Montfort. Un homme s'avance en courbant le dos, descend quelques marches usées, s'arrête et regarde de tous cotés d'un air inquiet. Il avance encore, touche l'épaisse muraille du bout des doigts, comme un aveugle; se hisse sur les drénaux et sonde d'un oeil calme l'effrayante profondeur qui va fuyant devant lui. Ses yeux se relèvent vers le ciel: il les détourne aussitôt, les promène sur les collines silencieuses qui se déroulent au loin.

Wordt voortgezet.